

एक सुशिक्षित, अभ्यासू व सर्वसमावेशक नेतृत्व

मांजरी, हडपसर येथील छाया संजीव गदादे या भारतीय जनता पक्षाच्या निष्ठावान आणि लोकाभिमुख नेत्या म्हणून ओळखल्या जातात. समाजसेवेसाठी समर्पित असलेल्या छाया गदादे यांचा जीवनप्रवास संघर्ष, धैर्य आणि लोकांसाठी निस्वार्थीपणे काम करण्याचे ज्वलंत उदाहरण आहे. गेल्या तीन दशकांहून अधिक काळ त्यांनी केवळ पक्षासाठीच नव्हे, तर समाजासाठीही उल्लेखनीय योगदान दिले आहे.

१९९२ साली भाजपमध्ये एक साधी कार्यकर्ती म्हणून आपल्या प्रवासाला सुरुवात करणाऱ्या छाया गदादे यांनी अत्यंत अत्यावधीत पक्षात स्वतःचे स्थान निर्माण केले. १९९६ साली त्या विशेष कार्यकारी अधिकारी (विशेष कार्यकारी अधिकारी) म्हणून निवडल्या गेल्या. त्या काळात महिलांना राजकारणात स्थान मिळणे दुर्मिळ होते. परंतु, त्यांच्या कार्यपद्धतीमुळे त्यांनी पक्षाच्या वरिष्ठ नेत्यांचे लक्ष वेधून घेतले. पांडुरंग फुंडकर, शांताराम बापू घुमटकर, अण्णा जोशी, गिरीश बापट वासुदेव काळे आणि शिवाजी भुजबळ यांच्या नेतृत्वाखाली त्यांनी काम केले आणि पक्षाच्या धोरणात्मक कार्यात महत्त्वाचे योगदान दिले.

लग्नानंतर उरुळी कांचन येथे स्थायिक झाल्यावर त्यांनी आपला समाजकार्याचा विस्तार केला. महिलांच्या सक्षमीकरणासाठी 'उन्नती महिला संस्था' या संस्थेची स्थापना करून त्यांनी ग्रामीण भागातील महिलांना आर्थिक स्वावलंबनासाठी सक्षम केले. शेती क्षेत्रातील प्रगतीसाठी त्यांनी बायफ संशोधन संस्थेतून आधुनिक शेतीच्या तंत्रज्ञानाचे प्रशिक्षण घेतले आणि लोणी काळभोर, सोरतापवाडी, कुंजीरवाडी, वाघोली, आणि मांजरी येथील शेतकऱ्यांना त्याचा लाभ

मिळवून दिला.

मांजरी येथे स्थायिक झाल्यानंतर त्यांनी झोपडपट्टी भागातील गरजूंना मदत करण्यास सुरुवात केली. त्याचबरोबर वेगाने विकसित होणाऱ्या या उपनगरात महिलांचे कल्याण, शिक्षणाची सोय आणि युवकांसाठी रोजगाराच्या संधी यांसारख्या क्षेत्रांत त्यांनी विशेष कामगिरी केली. समाजासाठी काम करताना त्यांचा दृष्टिकोन नेहमीच सर्वसमावेशक होता. आमदार योगेश अण्णा टिळेकर यांच्या नेतृत्वाखाली काम करताना त्यांनी शिवराज घुले आणि राहुल शेवाळे यांच्या मार्गदर्शनाखाली एक सक्षम कार्यसंघ तयार केला, ज्यामुळे त्यांच्या कामाला आणखी बळ मिळाले.

छाया गदादे यांचा जीवनप्रवास संघर्षमय होता. समाजकार्याच्या वाटचालीत त्यांना अनेक अडचणींना सामोरे जावे लागले, पण त्यांनी कधीच हार मानली नाही. त्यांच्या जिद्दीमुळे त्या नेहमीच पुढे सरसावल्या. आजही कोणतीही सामान्य व्यक्ती मदतीसाठी त्यांच्याकडे आली, तर त्या निस्वार्थ भावनेने मदतीसाठी तयार असतात. त्यांना त्यांच्या कार्यकर्त्यांकडून 'ताई' म्हटले जाते, मित्रपरिवारात त्या 'किकी' म्हणून परिचित आहेत, काहींसाठी त्या 'मॅडम,' तर काहींसाठी 'दिदी' आहेत. या वेगवेगळ्या नात्यांमुळे त्या प्रत्येकाच्या जीवनात विशेष स्थान मिळवून आहेत.

त्यांचा संघर्ष, धैर्य, आणि जिद्द हा समाजासाठी प्रेरणादायी आहे. महिलांचे सक्षमीकरण, शेतकऱ्यांचे कल्याण आणि झोपडपट्टीतील मुलांच्या विकासासाठी त्यांनी केलेल्या कामामुळे त्या मांजरीतील जनतेच्या मनात विशेष स्थान निर्माण करू शकल्या आहेत. राजकीय क्षेत्रात निष्ठ, प्रामाणिकपणा आणि लोकाभिमुखता यांचा अभाव जाणवत असलेल्या काळात छाया गदादे यांचे नेतृत्व एक आदर्श उभे करते. समाजसेवेच्या या प्रवासाने फक्त मांजरीच नव्हे, तर संपूर्ण हडपसर भागाला नवा आयाम दिला आहे.

श्री. चेतन तुपे पाटील
आमदार, हडपसर मतदारसंघ

“लोकसभा व विधानसभेच्या निवडणुकीच्या निमित्ताने छायाताई गदादे यांच्याबरोबर काम करण्याचा योग आला. युती धर्म पाळणाऱ्या व निष्ठावंत पदाधिकारी म्हणून त्यांची ओळख. मांजरी व आजूबाजूच्या परिसरातील त्यांचे महिला संघटन कौतुकार्पद आहे. माझ्या सौभाग्यवती सौ. सोनल यांच्याबरोबर त्यांनी प्रचारासाठी अनेक टिकाणी बैठका घेतल्या व भेटी दिल्या होत्या. ताईंना दिर्घायुष्यासाठी व उत्तम आरोग्यासाठी माझ्याकडून व आमच्या तुपे परिवाराकडून शुभेच्छा...”

श्री. सुनिल आण्णा शेळके
आमदार, मावळ मतदारसंघ

“छायाताई, तुम्हांला वाढदिवसाच्या मनःपूर्वक शुभेच्छा! एक कार्यकुशल नेतृत्व आणि जबाबदारीने काम करणारी संघटक म्हणून तुमच्याकडे पाहतांना, तुम्ही समाजहितासाठी करत असलेल्या प्रत्येक कार्याचा आम्हांला अभिमान आहे. समाजासोबत असलेला तुमचा अद्वैत बंध अधिकाधिक दृढ होवो. आई एकविरा देवीची कृपादृष्टी तुम्हांवर सदैव राहू दे! तुमच्या प्रत्येक कार्यास यश मिळू दे, ह्याच तुम्हांला वाढदिवशी शुभेच्छा!”

श्री. जगन्नाथ लडकत
विश्वरथ, देवदेवेश्वर संस्थान

“छाया, माझी धाकटी बहीण लहानपणापासूनच समाजासाठी कार्यरत आहे. तिचे संघटनकौशल्य लक्षणीय व तिचा जनसंपर्क अफाट आहे. राजकारणापलीकडे तबला वादन, भरत नाट्यम, पाककला, वाचन, योगा इतरही गोष्टींमध्ये तिची विशेष रुची आहे. सर्वांना बरोबर घेऊन चालणारी छाया, कुठलेही कार्य असो, हुरूपाने पूर्ण करते. स्वामी भक्त असलेल्या छायाच्या सर्व ईच्छापूर्ती व तिच्या भावी राजकीय भविष्यासाठी स्वामी चरणी प्रार्थना.”

सौ. विजयाताई वाडकर
मा. नगरसेविका, पुणे मणपा

“छायाताईबरोबर काम करताना नेहेमी एक नवीन ऊर्जा मिळते. समाजातील प्रश्नांची त्यांना जाणीव आहे आणि वेळोवेळी त्यासाठी ताई आवाज उठवत असतात. त्यांनी राबविलेले उपक्रम कायम समाजहिताचे असतात. कायम हसतमुख असणाऱ्या, समाजासाठी झटणाऱ्या माझ्या ह्या सहकारी मैत्रीणीस वाढदिवसाच्या हार्दिक शुभेच्छा..”

*** प्रातः स्मरण मंत्र ***

**कराग्रे वसते लक्ष्मिः करमध्ये सरस्वति ।
करमूले तु गोविन्दः प्रभाते करदर्शनमब**

कधी म्हणावा हा श्लोक ?

सकाळी उठल्याबरोबर : सकाळी उठल्यावर अंधरुणातून उठण्याआधी हात जोडून हा श्लोक म्हणावा.

कार्य करण्यापूर्वी :

महत्त्वाचे कार्य सुरू करण्यापूर्वीही हा श्लोक म्हणणे शुभ मानले जाते.

भावार्थ :

हा श्लोक आपल्या हातांचे महत्त्व अधोरेखित करतो. आपल्या कर्मावर लक्ष्मी (धन), सरस्वती (विद्या), आणि गोविंद (शांती व समाधान) अवलंबून असतात, असे यात सांगितले आहे. कर्मप्रधानतेचा आदर आणि दिवसाची शुभ सुरुवात यासाठी हा श्लोक उपयुक्त आहे.

छाया ताई संजीव गदादे, नमस्कार,

आपण भारतीय जनता पक्षाच्या हडपसर विधानसभा मतदारसंघाच्या सरचिटणीस आहात. तसेच माळी महासंघ पुणे शहराच्या सरचिटणीस म्हणून जबाबदारी सांभाळत आहात. आपण अनेकानेक सामाजिक संस्थांमध्ये जबाबदारीच्या पदावर काम करीत आहात.

१९९२ सालापासून भारतीय जनता पक्षात अत्यंत प्रतिकूल परिस्थितीत कार्य करीत असताना आपण अनेक चांगल्या व कल्पक कार्यक्रमांच्या माध्यमातून हडपसर मांजरी शेवाळेवाडी भागात दांडगा जनसंपर्क निर्माण केला आहे याचे मी विशेष कौतुक करतो.

छत्रपती शिवरायांच्या कार्यापासून प्रेरणा घेऊन आपण सातत्याने हिंदुत्वाला पोषक असे उपक्रम राबवत आहात. दि. ७ जानेवारी २०२४ रोजी आपण हिंदू बाल संस्कार विशेषांक आणि आपले कार्यपत्रक प्रकाशन कार्यक्रमाचे निमंत्रण मिळाले. पूर्व नियोजित कार्यक्रमांमुळे मी या कार्यक्रमाला उपस्थित राहू शकत नाही. मात्र आपल्या या उपक्रम आणि कार्यक्रमांला मी मनापासून शुभेच्छा देत आहे.

भविष्यातील आपली सामाजिक व राजकीय वाटचाल यशस्वी व्हावी हीच सदिच्छा ।

मा.श्री. सुनिलजी देवधर
पूर्व राष्ट्रीय सचिव, भाजपा

शुभेच्छा

प्रथमतः आपणास जन्मदिवसाच्या आणि उदंड निरोगी आयुष्याच्या अनंत शुभेच्छा....

गेली अनेक वर्ष आपण सामाजिक आणि राजकीय आयुष्य जगत असताना, आपण नेहमीच सामाजिक सद्भाव सोबत समाजाचे सामाजिक उपक्रम घेऊन सेवा केली आहे, मग तो कोरोना काळातील महामारीचा वाईट काळ असो अथवा अनाथ वंचित निराश्रित मुलांच्या हितासाठी केलेले काम असो ,याच कामातून आपल्याला अनेक पुरस्कार देखील मिळाले , हे सर्व पुरस्कार म्हणजे आपण केलेल्या कामाची पावती आहे यासोबत विविध रक्तदान शिबिर, आणि गणेश मंदिर जीर्णोद्धार करण्यासाठी समितीचा सदस्य म्हणून आपण केलेले काम अभिनंदनीय आहे .

या सर्वांसोबतच आपण छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या जयंतीच्या निमित्ताने 'घरोघरी शिवजयंती' हा उपक्रम छत्रपतींचे विचार जागवणारा आहे तसेच धर्मवीर छत्रपती संभाजी महाराज यांच्या जयंतीनिमित्त व्याख्यानमाला घेऊन आपण समाजापुढे वेगळा आदर्श ठेवला आहे, याशिवाय पर्यावरणावर प्रेम करणारा समाज निर्माण करण्यासाठी आपण तुळशी विवाह च्या दिवशी समाजामध्ये तुळशीच्या रोपांचे वाटप करून वृक्ष संवर्धन आणि जतन करण्याचा एक संकल्प या निमित्ताने केलेला आहे ,अशा आपल्या अनेक कार्यांची अनुभूती आपल्या भागाला आहेच,या सर्वच कार्यांचे मी अभिनंदन करतो आणि पुढील वाटचालीस अनेक शुभेच्छा देतो पुनश्च एकदा जन्मदिवसाच्या उदंड निरोगी आणि समाज उपयोगी आयुष्याच्या अनंत शुभेच्छा..शतायुषी व्हा !

मा.श्री. योगेश आण्णा पुंडलिक टिळेकर
आमदार, विधानपरिषद

चित्रकला स्पर्धा

वयोगट - 6 ते 10 वर्षे / 11 ते 14 वर्षे

विषय :-

- महाराष्ट्रातील गडकिल्ले
- पारंपरिक खेळ
- रामायण
- महाभारत
- भारत देश
- हिंदू सण

निबंध स्पर्धा

वयोगट - 12 ते 18 वर्षे

विषय :-

- मर्यादा पुरोषोत्तम 'प्रभू श्री राम'
- द्वारकाधीश श्री कृष्ण
- छत्रपती शिवाजी महाराज
- छत्रपती संभाजी महाराज
- महात्मा जोतिबा फुले
- स्वातंत्र्यवीर सावरकर

बक्षिसे | प्रत्येक गटातील प्रथम 3 विजेत्यांना रु. 1000 /- रोख रक्कम | 10 विजेत्यांना आकर्षक बक्षिसे | सर्व स्पर्धकांना प्रशस्तिपत्रक

* आपले चित्र किंवा निबंध १५ फेब्रुवारी २०२५ पर्यंत या संपर्क क्रमांकावर ९१६५०३५५४१ Whatsapp द्वारे पाठवावेत.

* परीक्षकांचे निर्णय अंतिम राहतील.

“शेवाळेवाडी परिसरात सामाजिक काम करत असताना, छायाताईची कायमच आम्हाला साथ मिळत असते. प्रत्येकवेळी नव-नवीन कल्पना ताई नुसत्याच मांडत नसतात तर त्या प्रत्येकात उतरविण्यासाठी त्या कायम प्रयत्नशील असतात. मांजरीमध्ये विविध जनकल्याणकारी उपक्रम राबवत असताना कायम ताईची साथ असते. एक पक्षनिष्ठ आणि कर्तव्य निष्ठपदाधिकारी म्हणून ताईचा आम्हाला कायम अभिमान वाटतो.

खूप खूप शुभेच्छा ताई....”

श्री. राहुलजी शेवाळे
सरचिटणीस, पुणे जिल्हा भाजपा

श्री. शिवराज आप्पा घुले
मा. सरपंच, मांजरी

देहाकडून देवाकडे जाताना देश लागतो आणि या देशाचे आपण देणे लागतो. - विनायक दामोदर सावरकर

हिंदू सणांचं जपलेलं संस्कारमूल्य आणि साजरा करण्याच्या अनोरव्या कल्पना

छायाताई गदादे, म्हणजे माझ्यासाठी 'किकी', गेली आठ वर्षे माझ्या आयुष्यातील एक अत्यंत प्रेरणादायी व्यक्तिमत्त्व आहेत. मांजरीतल्या भाजप नेत्या म्हणून त्यांची ओळख असली, तरी त्यांचे खऱ्या अर्थाने वेगळेपण म्हणजे त्या हिंदू सणांमध्ये सर्वसमावेशकता आणि सेवा यांचे अनोखे मिश्रण साधतात.

काही वर्षांपूर्वीची गोष्ट आहे. दिवाळीचा दिवस होता. मी किकी-काकांना, काही इतर सहकाऱ्यांसोबत मिठाई, कपडे, आणि भेटवस्तू गाडीत ठेवताना पाहिलं. मला वाटलं की हे सर्व त्यांचे कुटुंबीय आणि मित्रांसाठी असेल. पण जेव्हा मी संकेतला विचारणा केली असता तेव्हा त्यानं सांगितलं की या वस्तू बेघर निराधारांसाठी आहेत. मी लगेच किकींना जाऊन विचारलं, आणि त्यांच्या या उपक्रमाविषयी कळलं. त्या दिवशी मी स्वतः त्यांच्यासोबत गेलो, आणि त्या दिवसापासून दरवर्षी या उपक्रमाचा भाग बनलो. किकींनी जेव्हा निराधारांसोबत दिवाळी साजरी करण्याची संकल्पना सुरू केली, तेव्हा सुरवातीला आम्ही काहीजण नवे कपडे, मिठाई, जेवण व

भेटवस्तू घेऊन जात व काही वेळ त्यांच्याबरोबर आम्ही सर्वजण एकदिलाने दिवाळी साजरी करत. जसे जसे आम्ही, ह्या नागरिकांच्या, खास करून लहान मुलांच्या संपर्कात येऊ लागलो, तशा त्यांच्या समस्या आम्हाला समजू लागल्या. आता आमची दिवाळी, एक-दोन दिवसांपुरती उरली नव्हती.

दिवाळीनंतरही त्या लहानग्यांचे जीवन सुधारण्यासाठी किकी आणि आम्ही सतत प्रयत्नशील असतो. मागील काही वर्षांत, हा उपक्रम अधिक व्यापक झाला. आम्ही अनाथाश्रमांमध्येही दिवाळी साजरी करू लागलो. आम्ही स्वतः त्या ठिकाणी सजावट करतो, विविध स्पर्धा घेतो, आणि आमच्या कुटुंबीयांसह त्या मुलांबरोबर खूप धमाल करतो. त्या निरागस चेहेऱ्यांकडे पहिले, कि जगण्याची एक वेगळी उमेद मिळते. एक-दोन दिवसांसाठी का होईना, आपण त्यांच्या जीवनात थोडा आनंद अनुभवीत, ह्या सारखे समाधान दुसरे कुठेलेच नाही.

आपण नेहमीच रक्षाबंधन साजरी करताना आपल्या जवळच्या मंडळींबरोबर साजरी करतो. पण किंकिचे रक्षाबंधन देखील

दिवाळीसारखे वेगळे असते. कुंकू, अक्षता, निरंजन, अंगुठी आदी गोष्टींनी भरलेले ओवाळणीचे ताट; जवळपास एक पिशवी भरून राख्या, भेटवस्तू व मिठाईचे डबे. आपल्यासाठी जी मंडळी जगत असतात, ज्यांच्या मुळे आज आपण निटनेटके जगू शकतो अशा सुरक्षा रक्षक, भाजीवाले, दुकानदार, सफाई कर्मचारी, आणि समाजातील अनेक दुर्लक्षित घटकांसोबत किकी रक्षाबंधन साजरी करतात. त्या १,००० हून अधिक नागरिकांपर्यंत पोहोचतात, त्यांचं औक्षण करतात, त्यांना राखी बांधतात. त्या व्यक्ती कधी त्यांना फळं, चॉकलेट्स, किंवा काही रुपये भेट देतात, आणि किकी ते सर्व मनापासून स्वीकारतात. अनेकजण ज्यांना बहिणी नाहीत, किंवा बहिणी दूर राहतात, ते रक्षाबंधनाच्या दिवशी किकींची वाट पाहत असतात.

तुळसी विवाह या हिंदू सणाचा प्रसार किकी दरवर्षी मांजरी परिसरामध्ये करीत असतात. येथे किकींच्या नेतृत्वाखाली मोफत तुळशीच्या रोपांचे वाटप केलं जाते, आणि सण साजरा करण्याची योग्य पद्धत समजावून दिली जाते. त्याचप्रमाणे, दसऱ्याला सामूहिक

सीमोहंघन कार्यक्रम आयोजित करून, त्या प्रत्येक सोसायटीत जाऊन समाजातील प्रत्येक घटकाला सहभागी करून घेतात.

त्यांच्यासाठी सण म्हणजे फक्त एक दिवस नव्हे, तर समाजाला एकत्र बांधणारा एक दुवा आहे. गणेशोत्सव, राम नवमी, नवरात्री, आणि छत्रपती शिवाजी महाराज जयंती अशा अनेक सणांना त्या मोठ्या उत्साहाने आणि पारंपरिक पद्धतीने साजरे करतात. त्या नेहमीच या सणांचं सांस्कृतिक महत्त्व अधोरेखित करतात आणि सर्वांना सोबत घेऊन सण साजरे करतात.

किकींसारख्या नेत्यांमुळे हिंदू संस्कृतीचा आत्मा टिकून आहे. सणांचं केवळ बाह्य प्रदर्शन न करता, त्यांच्यातील माणुसकीचा आणि सेवाभावचा खरा अर्थ त्या आपल्या कृतीतून मांडतात. मला अभिमान आहे की मी किकींच्या जीवनाच्या या प्रवासाचा साक्षीदार आहे. त्यांच्या कार्याने मला आणि अनेकांना प्रेरणा मिळाली आहे. आई जगदेबने त्यांना अधिक सामर्थ्य आणि दीर्घायुष्ट घ्यावं, अशी माझी मनःपूर्वक प्रार्थना आहे.

अभिषेक सांगरे

छायाताई गदादे नव्हे तर मांजरी परिसरातील सर्व गरजवंतांची थोरली बहीण

छायाताई तुम्ही गेली बरीच वर्षे मांजरी परिसरामध्ये समाजातील श्रमिक वर्ग, गरजवंत तसेच सोसायटीमध्ये राहणारे मध्यमवर्गीय यांच्याकरिता विविध उपक्रम राबवत आले आहात.

मला आठवते आपल्या माध्यमातून कोरोना काळामध्ये सर्व श्रमजीवी वर्गाला म्हणजेच सिक्युरिटी गार्ड हाउसकीपिंग स्टाफ, फेरीवाले इत्यादी लोकांना पाडव्यानिमित्त तसेच इतर सणानिमित्त गोडधोड खाद्यपदार्थांची वाटप करण्यात आले, त्यांना मास्क देण्यात आले, त्यांना सॅनिटायझेशनच्या वस्तू देण्यात आला, त्यांची काळजी घेण्यात आली.

ताई ज्या वेळेला तुम्ही श्रमिक वर्गाबरोबर एक नाते जोडले तेव्हा सोसायटीमध्ये राहणाऱ्या नागरिकांच्या समस्या जाणून घेऊन त्यांच्याबद्दल देखील तुम्ही आस्था दाखवली व त्यांचे निवारण केले.

सोसायटीमध्ये राहणाऱ्या नागरिकांच्या मुलांमध्ये राष्ट्रप्रेम - स्वधर्म प्रेम जागृत व्हावे म्हणून घरोघरी शिवजयंती सारखे

उपक्रम राबवले. घरोघरी कोरोना काळामध्ये महाराजांची मूर्ती पोहोचवली जेणेकरून शिवाजी महाराजांचे पूजन व शिवजयंती ही घरोघरी कोरोनात देखील साजरी करता यावी.

ताई तुम्ही एक राजकीय नेत्या नव्हे तर सामाजिक कार्यकर्ते आहात, तुमच्या कामांमध्ये राजकारणापेक्षा समाजकारणात जास्त दिसलं. तुमच्यासारख्या समाजसेवी व्यक्तीची मांजरी परिसराला नितांत गरज आहे, तुमच्या कर्तुत्वाला सलाम आणि तुमच्या वाढदिवसानिमित्त तुम्हाला लक्ष लक्ष शुभेच्छा.

आई जगदंबा तुम्हास उत्तरोत्तर अशा प्रकारचे कार्य करण्याची शक्ती देऊ तसेच छत्रपती शिवाजीराजांच्या प्रेरणेने स्वधर्म व स्वदेश याबद्दल आपल्याकडून वारंवार चांगली उपक्रम घडत राहो ही ईश्वरचरणी प्रार्थना.

डॉ. स्वप्नील चतुर
ऑक्सिजन व्हॅली

सौ. रूपालीताई धाडवे
मा. कंगरसेविका, पुणे मंगण

“छायाताई आणि माझे अनेक वर्षांपासून घरगुती संबंध आहेत. न थकता अगदी 'युवा मोर्चा' च्या कार्यकर्ता असल्या सारखे काम करण्याची त्यांची इच्छाशक्ती खरंच साराहणीय आहे. त्यांच्या समवेत काम करीत असताना आम्हाला एक वेगळी ऊर्जा मिळते.

ताईंना वाढदिवसाच्या व भावी राजकीय-सामाजिक भविष्यासाठी खूप खूप शुभेच्छा.”

श्री. अजितकुमार भैर्या देकवडे
सचिव, महाराष्ट्र प्रदेश युवा मोर्चा

“गदादे परिवाराचा व आमचा तसा दोन पिढ्यांपासून संबंध आहे. आमचे वडील मा. आ. अशोकभाऊ देकवडे यांनी उरली कांचन येथील परिवर्तन सोसायटीमध्ये अजित नागरी पतसंस्थेची शाखा उघडली. तेव्हा छायाताईंचे फार मदत झाली होती. संकेत माझा वर्गमित्र असल्यामुळे मी कायमच छायाताईंचे काम पाहत असतो. त्यांचे कार्य माझ्यासारख्या युवा पदाधिकाऱ्याला फार प्रेरणादायी वाटते.

छायाताईंना माझ्या व माझ्या सर्व परिवाराकडून वाढदिवसाच्या शुभेच्छा...!”

सौ. स्वातीताई कुरणे
उपाध्यक्ष, पुणे शहर महिला मोर्चा

“हडपसर विधानसभेच्या महिला मोर्चा अध्यक्षपदी जेव्हा माझी निवड झाली तेव्हा छायाताई माझ्या खांद्याला खांद्या लावून काम करत असे. आम्ही दोघींनी एकत्रितपणे अनेक आंदोलनांमध्ये सहभाग घेतला. उपक्रम व योजना राबविल्या. 'डिजिटली आत्मनिर्भर' हा उपक्रम छायाताईंच्या कल्पकतेतून साकारण्यात आला व जेव्हा आम्ही दोघींनी पूर्णवास आणला तेव्हा अनेक महिलांना डिजिटल मार्केटिंगचे प्रशिक्षण मिळाले. अशा अनेक उपक्रमांची मी छायाताईं समवेत मी आजही एक भाग असते याचे मला फार कौतुक वाटते. माझ्या मोठ्या भगिनी, माझ्या जिवलग मैत्रीण असलेल्या छायाताईंना वाढदिवसाच्या शुभेच्छा....!”

सौ. सीमाताई शेंडे
उपाध्यक्ष, पुणे शहर महिला मोर्चा

“आमच्या सहकारी बीजेपी हडपसर महिला आघाडीच्या सरचिटणीस छाया ताई गदादे यांना वाढदिवसाच्या हार्दिक शुभेच्छा..

ताईंना उदंड आरोग्यदायी आयुष्य लाभो, त्यांच्या हातून समाजाची सेवा घडो हीच ईश्वर चरणी प्रार्थना..त्यांच्या भावी राजकीय वाटचालीसाठी खूप खूप शुभेच्छा..!”

मंत्र पाठांतर व उच्चारण स्पर्धा

वयोगट - 7 ते 10 वर्षे / 11 ते 14 वर्षे

पत्रिकेतील दिलेल्या सर्व मंत्रांचे शुध्द भाषेत केलेल्या पाठांतराचे व्हिडीओ २ मार्च २०२५ पर्यंत या संपर्क क्रमांकावर ९१६५०३५५४९१Whatsapp द्वारे पाठवावेत.

बक्षिसे

- प्रत्येक गटातील प्रथम 3 विजेत्यांना रु. 1000 /- रोख रक्कम
- 10 विजेत्यांना आकर्षक बक्षिसे
- सर्व स्पर्धकांना प्रशास्तिपत्रक

* भूमीवंदन मंत्र *

समुद्रवसने देवि पर्वतस्तनमण्डले ।
विष्णुपत्नि नमस्तुभ्यं पादस्पर्श क्षमस्वमे ॥

केव्हा करावी ?

भूमी वंदना प्रामुख्याने कोणत्याही धार्मिक वा सांस्कृतिक कार्यक्रमाच्या आधी, योगासन किंवा व्यायाम करण्यापूर्वी, तसेच नृत्य, क्रीडा, किंवा कलाविष्कार सुरू करण्याआधी केली जाते. मुलांना शाळेत प्रार्थनेच्या वेळी किंवा शारीरिक शिक्षणाच्या तासांदरम्यान भूमी वंदनेचे महत्त्व शिकवले जाते.

संदर्भ :-

भारतीय संस्कृतीत भूमीला 'वसुंधरा' किंवा 'धरणी माता' म्हणून संबोधले जाते. ऋग्वेद आणि अन्य धर्मग्रंथांमध्ये पृथ्वीची महती वर्णन केलेली आहे. 'समुद्रवसने देवी, पर्वतस्तनमंडले। विष्णुपत्नि नमस्तुभ्यं पादस्पर्श क्षमस्व मे' ही प्रार्थना भूमी वंदनेचा मुख्य भाग आहे, ज्यातून पृथ्वीची क्षमा मागून तिचा आदर व्यक्त केला जातो.

* स्नान मंत्र *

गंगे। च यमुने। चैव गोदावरी। सरस्वति।
नर्मदे। सिंधु। कावेरि। जलेऽस्मिन् सान्निधि कुरु ॥

केव्हा करावे ?

मंत्र स्नान प्रामुख्याने कोणत्याही धार्मिक विधीपूर्वी, पूजेसाठी तयार होताना किंवा शारीरिक स्नानावेळी केले जाते. हा मंत्र वेळेच्या अभावात किंवा थंड हवामानात स्नानाला पर्यायी प्रथा म्हणून देखील पाळली जाते. मुलांना देवपूजा शिकवताना मंत्रस्नानाची माहिती दिली जाते.

संदर्भ :-

भारतीय संस्कृतीत नद्यांना देवी मानले गेले आहे आणि त्यांचे जल पवित्र मानले जाते. गंगा, यमुना आणि अन्य नद्यांचे स्मरण केल्याने मानसिक आणि आध्यात्मिक शुद्धी होते, असा समज आहे. मंत्रस्नान हे मन आणि आत्मा शुद्ध करण्याचा एक उपक्रम आहे.

हिंदू संस्कृति हिंदुस्तान की धड़कन है, अगर हिंदुस्तान की सुरक्षा करनी है, तो पहले हिंदू संस्कृति को संवारना होगा - डॉ. केशव बळीराम हेडगेवार

जनतेच्या उत्तम आरोग्यासाठी झटणाऱ्या आणि एका हाकेला धावून येणाऱ्या ताई

कोरोनाचा काळ म्हणजे भारतीय समाजाच्या सहनशक्तीची परीक्षा होती. २०२० मध्ये सुरु झालेली ही जागतिक महामारी ग्रामीण आणि शहरी भागांवर वेगवेगळ्या प्रकारे परिणाम करत होती. परंतु मंजरी बुदुकसारख्या मोठ्या लोकसंख्या असलेल्या गावांमध्ये याचा प्रभाव गंभीर होता. मंजरी बुदुक, जिथे जवळपास एक लाख लोक राहतात, तेथील स्थिती आणखी बिकट झाली.

भारतातील पहिला कोरोना रुग्ण हा मांजरी येथे सापडला व सर्वत्र, भीती आणि गोंधळाचे वातावरण तयार झाले. लॉकडाऊनने लोकांचे जगणे कठीण झाले होते. शेतकरी, बाजार समितीचे विक्रेते, घरकामगार, गाड्यावाले, चहावाले, टपरीवाले आणि रोजंदारी मजूर अगदी उपाशी मरत होते. सोसायट्यांमध्ये अन्नधान्याचा तुटवडा होता, तर रुग्णालयांमध्ये बेड, ऑक्सिजन, प्लाझ्मा आणि रक्ताच्या टंचाईमुळे अनेकांनी प्राण गमावले.

या गंभीर स्थितीत लोक मदतीसाठी धडपडत असताना मांजरी बुदुकच्या छायाताईंनी परिस्थितीचे गांभीर्य ओळखून स्वतः पुढाकार घेतला. त्या केवळ राजकीय नेत्या नसून समाजाच्या उद्धारासाठी सज्ज असलेल्या धाडसी आणि संवेदनशील व्यक्तिमत्त्वांचा परिचय त्यांनी दिला.

सर्वप्रथम ताईंनी रुग्णालयांना भेट देऊन आजाराची व्याप्ती आणि त्याचे परिणाम समजून

घेतले. त्यांनी रुग्णांशी आणि त्यांच्या नातेवाईकांशी संवाद साधला. रुग्णालयांत जेव्हा नातेवाईक उपाशी राहत असल्याचे लक्षात आले, तेव्हा त्यांनी ‘मोफत अन्नदान’ उपक्रम सुरु केला. या उपक्रमाद्वारे त्यांनी दोन वर्षांत १०,००० पेक्षा जास्त गरजूंना अन्नदान केले. गावातील दररोजच्या उदरनिर्वाहासाठी अवलंबून असलेल्या मजुरांसाठी हा उपक्रम जिवंत आशेचा किरण ठरला. आजही मंजरी बुदुकमध्ये हा उपक्रम सुरु आहे, जो सुनिश्चित करतो की कोणीही उपाशी झोपू नये. ताईंना, आजही काही गरजू मंडळी फोन करून डबबे मागवतात आणि ताई ते पोहोचवण्याची लगेच सोय करतात.

त्यांनी केवळ अन्नदानच केले नाही, तर रुग्णालयांमध्ये प्लाझ्मा आणि रक्ताची व्यवस्था करण्यासाठी खूप प्रयत्न केले. लॉकडाऊनमुळे बंद असलेल्या व्यवस्थेतून मार्ग काढत त्यांनी शेकडो रुग्णांसाठी बेड मिळवले. दिवस रात्र ताईंचा फोन सुरु असत आणि भारतीय जनता पक्षाच्या नेत्यांच्या मदतीने अगदी कोल्हापूर, माळशिरस, पाटस अशा भागातील लोकांना बेड मिळवून दिले. झोपलेल्या प्रशासनावर सातत्याने दबाव टाकून ताई आणि त्यांच्या सहकाऱ्यांनी गरजूंना जीवनावश्यक सेवा मिळवून दिल्या. या काळात त्यांनी जाती-धर्माचा, राजकीय विचारधारांचा विचार न करता फक्त लोकांचे प्राण वाचवण्यावर लक्ष केंद्रित केले.

अत्यावश्यक सेवांमध्ये काम करणाऱ्या सफाई कर्मचारी, सुरक्षा रक्षक आणि वैद्यकीय कर्मचाऱ्यांच्या सुरक्षिततेसाठी त्यांनी मास्क, फेस शील्ड्स आणि ग्लोज उपलब्ध करून दिले. तसेच १,००० हून अधिक स्टीम मशीन गरजू कर्मचाऱ्यांना वाटप करून त्यांचे आरोग्य सुरक्षित केले. यामुळे या सेवांमध्ये कार्यरत असलेल्या अनेक कर्मचाऱ्यांना कोरोनाच्या गंभीर परिणामांपासून वाचवले गेले.

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या नेतृत्वाखाली सुरु झालेल्या लसीकरण मोहिमेमध्ये छायाताईंनी सक्रिय सहभाग घेतला. सरपंच शिवराज घुले यांच्या सहकार्याने त्यांनी मंजरी बुदुकमध्ये शेकडो लोकांचे लसीकरण सुनिश्चित केले. मांजरीतील भाजपा कार्यकर्त्यांचे प्रयत्न आणि शिवराज आप्पांचे नेतृत्व; यामुळे गावातील लसीकरणाचा दर राज्याच्या सरासरीपेक्षा अधिक होता.

महामारी संपल्यानंतर ताईंनी या कठीण काळात काम करणाऱ्या कोरोना योद्ध्यांचे कौतुक करण्यास विसरल्या नाहीत. त्यांनी डॉक्टर, पोलीस, सफाई कर्मचारी आणि इतर गरजूंना मदत करणाऱ्या १०० हून अधिक योद्ध्यांचा सत्कार केला. या सत्कार सोहळ्यात त्या म्हणाल्या.

ही महामारी आपल्याला सहनशक्ती आणि एकजुटीचे महत्त्व शिकवते. या योद्ध्यांशिवाय आपण या संकटातून बाहेर पडू शकलो नसतो.

आजही त्या आरोग्य आणि समाजसेवेसाठी कार्यरत आहेत. त्यांच्या ‘लेट्स फाइट कॅन्सर फाउंडेशन’ च्या माध्यमातून त्या कॅन्सर रुग्णांना वैद्यकीय आणि आर्थिक मदत पुरवतात. उरुळीकांचन सारख्या गावातून सुरु झालेला त्यांचा प्रवास आज समाजसेवेचे उदाहरण ठरत आहे.

ताईंचे कार्य केवळ महामारीपुरते मर्यादित नव्हते. त्यांनी त्या नंतरही सातत्याने रक्तदान शिबीर,

संपूर्ण शारीरिक तपासणी, योगा शिबिरे, नेत्रदान शिबिरे आयोजित करतात व वेळोवेळी सर्वांना आरोग्याविषयी लागेल ती मदत करीत असतात. त्यांचे धाडस, संवेदनशीलता आणि लोकांसाठी समर्पण हे समाजसेवकांसाठी प्रेरणादायक आहे. स्वतःच्या आरोग्याची पर्वा न करता ताई सर्व नागरिक सुरक्षित राहावे त्या साठी प्राधान्य देत असतात. ताईंकडून हि आरोग्य सेवा निरंतर घडत राहो व ईश्वर त्यांना निरोगी आयुष्य देवो.

मुलांनी लिहिलेले ‘उगाच काहीतरी’

मागील काही दिवसांपूर्वी, जेव्हा आमचे राजुशेट, संग्राम, अभिषेक, मोश मांमा आणि मंडळींनी छायाताई, म्हणजेच आमच्या किकी बदल वाढदिवस विशेषांक काढण्याचा निर्णय घेतला, तेव्हा त्याचे मुखपृष्ठ मी लिहावे असा मला आग्रह धरला. फुकटचा लेखक घरच्या घरीच उपलब्ध असल्यामुळे हा आग्रह अधिकच तीव्र होता. पण एक मुलगा म्हणून मी तिच्याबद्दल लिहिणे, मला काही फारसे पटत नव्हते.

लिहिणार नाहीच असे सांगितल्यावर ह्या मंडळींनी, ‘मुखपृष्ठ नको ना, मग काहीतरी लिही’ असा आदेश वजा धमकी दिली. त्यातलेच हे काहीतरी.

‘किकी’, लहानपणी काकी बोलताना बोबडी वळत असे आणि त्यातूनच शब्दकोशात एका नवीन शब्दाची तेव्हा भर टाकली. किकी तेव्हापासून माझे आणि निकिताचे बालपण हे किकी-काकांभोवतीच फिरण्यात गेले. तेव्हापासूनच्या किकीच्या सामाजिक, राजकीय आणि पारिवारिक जीवनाचा मी साक्षीदार. उरुळीकांचन मधील परिवर्तन मध्ये राहत असताना भारतीय जनता पक्षाचे प्रामुख्याने दोनच कार्यकर्ते होते; अशोक राठोड काका आणि किकी. काँग्रेसचा बालेकिड्डा आणि त्याहून अधिक, खुद्द शरद पवार साहेब खासदार असलेल्या बारामती मतदार संघातील हे गाव. आजही मला आठवते, मी जेमतेम ४-५ वर्षांच्या असल्यापासून दौड वरून आमचे वासुदेव नाना ‘जीप’ घेऊन येत असत व आम्ही सर्वजण पुणे शहरातील जुन्या, तांबडी जोगेश्वरी बाजूच्या पक्ष कार्यालयात जात असे. शांतारामबापू बहुदा तेव्हा जिल्हाअध्यक्ष होते. मोबाईल वर फोटो, विडिओ काढण्याची तेव्हा पद्धत नव्हती, त्यामुळे प्रत्येक वक्तव्यांच्या भाषणाकडे नाइलाजास्तव का होईना, लक्ष जाई. किकी बोलायला लागली तर कधी बापट साहेबांच्या, कधी गोपाळ काकाच्या का कधी महेश मामाच्या मांडीवर बसलेला मी थोडा अधिकच भाव खात असे.

२५ वर्षांहून जास्त काळ उलटला, तरीही आज किकी बोलायला उठली कि तेवढाच अभिमान वाटतो.

समाजाप्रती तीच तळमळ, राष्ट्राप्रती प्रखर प्रेम, पक्षाप्रति तीच निष्ठा आजही तिच्या वागण्या बोलण्यात झळकते.

तिने केलेल्या व करीत असलेल्या कार्यांचा उल्लेख ह्या अंकात होईलच; पण त्या मागची ‘किकी’ कशी आहे हे फ़्कार कमी लोकांना माहिती आहे.

Charity Begins At Home
ततोपेत उदाहरण म्हणजे किकी आणि काका. दोघेही आपले काम सांभाळून, रोज समाजसेवेसाठी काही वेळ देत. किकीने केलेल्या सफाईकामगार महिलांच्या संघटनेची अनेक वेळा चर्चा होते; पण आम्हा घरच्यांना ह्यात नवल असे वाटत नाही.

एक हजार मैल लांब असणाऱ्या कलकत्त्यावरून जेव्हा कमला आवर्जून फोन करते, तेव्हा आम्ही आपापसात कुजबुजतो; गेला आता एक तास. अगदी सध्या बहिणीप्रमाणे आपल्या घरी काम करीत

असलेल्या कमला बरोबर ती बोलते.

जेव्हा त्यांच्या घरी स्वयंपाक करायला असण्याच्या शांतीबाबू चा मुलगा, खझड मध्ये सिलेक्ट होतो, तेव्हा तो पहिल्या सामन्याचे तिकीट त्याचा कुठल्याही नातेवाईकाला न देता, किकी काकांना पाठवतो. आजही भवानी पेठेतील किंवा कासेवाडीतील कुठल्याही घरातून दीदी जेवली का, असा आवाज आला तर ती जरी जेवली असली तरी पुन्हा त्या घरी जाऊन, दोन घास खाऊन येते. धागा फ़्फ़क्त एकच, तो म्हणजे माणुसकी.

जात, पात, धर्म, पंथ, पैसे, व्यायसाय ह्या पलीकडे जाऊन जर आम्हाला सर्वात जास्त कशाला प्रायेंरीटी देण्यास शिकवले असेल, तर ते म्हणजे माणुसकीला.

आणि ती माणुसकी आमच्यात रुजणाऱ्या काकांची नेहेमीच आठवण येते. राजकारणात किती पदे मिळतील माहिती नाही. पण एक जीव वाचण्यासाठी सर्व काही सोडून २ तासात दिल्ली वरून पुण्याला येऊन आपले दुर्मिळ रक्तदान केले, तेव्हा किकी तू आमची हिरो झालीस; पायला असंख्य वेदना होत असताना जेव्हा दवाखान्यातून एक महिलेला न्याय देण्यासाठी जेव्हा तू थेट पोलीस चौकीत गेलीस, तेव्हा किकी तू आमची हिरो झालीस; मृत्यु समोर असताना, ‘काही होत नाही, मी आहे ना!’ हे बोलली तेव्हा तू आमची हिरो झालीस. जगाला वाटले होते, मला स्वतःला वाटले होते कि काका गेल्यावर सर्व काही संपेल; पण ते दुःख मनी धरून समाजासाठी पुन्हा, आणि अधिक जोमाने कामाला लागलीस; तेव्हा किकी तू आमची हिरो झालीस.

आज आम्हा सर्वांना तुझ्या ह्या कार्यात थोडा हातभार लावता येतोय आणि हि समाजसेवा कळत-न-कळत घडत आहे ह्याचा आम्हाला सार्थ अभिमान आहे.

तुझ्याकडून हे समाजसेवेचे कार्य अविरत सुरु राहो हीच, आई मांजराई व साई बाबा चरणी प्रार्थना!

- संकेत व निकिता

दुर्लक्षित घटकांसाठी समर्पित एक नवा आदर्श : सर्वांची छायाताई

मांजरी, पुण्याच्या झपाट्याने विकसित होत असलेल्या उपनगरांपैकी एक, नवनवीन सोसायट्या आणि व्यवसायांच्या वाढीसाठी ओळखले जाते. या विकासांमुळे रोजगाराच्या संधी वाढल्या असल्या तरी गृहसाहाय्यक महिला, सफाई कर्मचारी, सुरक्षा रक्षक आणि केअरटेकर यांसारख्या असंघटित कामगारांसाठी अनेक समस्या निर्माण झाल्या आहेत. अशा वेळी छायाताई गदादे यांनी पुढाकार घेऊन या दुर्लक्षित घटकांसाठी मदतीचा हात पुढे केला आहे.

छायाताई यांनी ३०० हून अधिक कामगारांना एकत्र आणून एक मजबूत संघटना उभारली आहे. या संघटनेच्या माध्यमातून ताई, या कामगारांना रोजच्या कामांपासून ते त्यांच्या भावी आयुष्याच्या सुरक्षिततेपर्यंत प्रत्येक पातळीवर मदत करतात. त्या सरकारी योजनांबद्दल जागृती करतात, आरोग्यविषयक हमीची माहिती देतात आणि आर्थिक मदत उपलब्ध करून देण्याचे काम करतात. कामगारांच्या पुढील पिढीचे भविष्य उज्वल करण्यासाठी त्या सातत्याने मार्गदर्शन करीत असतात. छायाताईचे कार्य केवळ भौतिक मदतीपुरते मर्यादित नाही; त्या त्यांच्या संघटनेतील प्रत्येकाला आपुलकीने वागवतात. रोज चहा मिळवून देण्यासारख्या छोट्या गोष्टींपासून ते स्नेहभोजनाचे आयोजन करण्यापर्यंत, तर कधी कधी सर्वांना सिनेमा पाहण्याचे नियोजन असो वा छोट्या सहली, अशा प्रत्येक गोष्टीत पुढाकार घेतात.

ताईंचा दृष्टिकोन नेहमी सकारात्मक असतो. त्या म्हणतात,

* भोजन मंत्र *

**ब्रह्मार्पणं ब्रह्म हविः ब्रह्माग्नौ ब्रह्मणा हुतम् ।
ब्रह्मैव तेन गन्तव्यं ब्रह्मकर्मसमाधिना ॥**

केव्हा करावा ?

अन्न खाण्यापूर्वी हात जोडून आणि शांत चित्ताने हा मंत्र उच्चारवा. शाळांमध्ये किंवा धार्मिक घरांमध्ये मुलांना अन्न गृहणाच्या आधी कृतज्ञतेचे महत्त्व पटवून देण्यासाठी हा मंत्र शिकवला जातो.

संदर्भ :-

भारतीय संस्कृतीत अन्नाला देवता मानले आहे. ‘अन्न हे पूर्णब्रह्म’ हा विचार संस्कृतीचा आधार आहे. या मंत्रामुळे अन्न ग्रहण करताना कृतज्ञतेची भावना निर्माण होते आणि अन्नाचा अपमान टाळला जातो. नियमितपणे हा मंत्र उच्चारल्याने मुलांमध्ये शिस्त, साधेपणा आणि अन्नाची किंमत ओळखण्याचा संस्कार रुजतो.

केव्हा करावा ?

हा मंत्र प्रातःकाळी उगवत्या सूर्याला नमस्कार करताना म्हटला जातो. कोणत्याही शारीरिक वा मानसिक आरोग्याच्या समस्यांसाठी सूर्य उपासनेत या मंत्राचा उपयोग केला जातो. नियमित सूर्यनमस्कार करताना किंवा यज्ञ, पूजाविधीच्या प्रारंभी हा मंत्र उच्चारला जातो.

संदर्भ :-

भारतीय संस्कृतीत सूर्य देवाला रोगनाशक आणि जीवनदाता मानले आहे. ‘सूर्योपासना’ म्हणजेच सूर्याची आराधना प्राचीन काळापासून आरोग्य आणि शक्तीचा स्त्रोत मानली गेली आहे. सूर्य उपासनेतून आमबल, मनःशांती आणि शारीरिक स्वास्थ्य साध्य होते, असा समज आहे. विशेषतः शारीरिक दुर्बलता आणि रोग निवारणासाठी हा मंत्र उपयोगी मानला जातो.

भारत कोई भूमी का तुकड़ा नहीं है, येह एक जिता जागता महापुरुष है - श्री अटल बिहारी वाजपेयी

* मास्तुी स्तोत्र *

भीमरूपी महारुद्रा, वज्रहनुमान मारुती ।
वनारी अंजनीसूता रामदूता प्रभंजना ।
महाबली प्राणदाता, सकलां उडवी बळें ।
सौख्यकारी दुःखहारी, दुत वैष्णव गायका ॥
दीनानाथा हरीरूपा, सुंदरा जगदांवरा ।
पाताळदेवताहंता, भव्यसिंदूरलेपना ॥
लोकनाथा जगन्नाथा, प्राणनाथा पुरातना ।
पुण्यवंता पुण्यशीला, पावना परितोषका ॥
ध्वजांगे उचली बाहो, आवेशें लोटला पुढें ।
काळांगी काळरुद्रांगी, देखतां कांपती भयें ॥
ब्रह्मांडे माईलें नेणों, आवळें दंतपंगती ।
नेत्रांगी चालित्या ज्वाळा, भुक्कुटी ताडित्या बळें ॥
पुच्छ ते मुरडिले माथा, किरीटी कुंडले बरी ।
सुवर्ण कटी कांसोटी, घंटा किंकिणी नागरा ॥
ठकारे पर्वता ऐसा, नेटका सडपातळ ।
चण्डांग पाहतां मोठे, महाविघ्नहृत्तेपरी ॥
कोटिच्या कोटि उड्डणें, झेपावे उत्तरेकडे ।
मंद्राद्रीसारिखा द्रोणू, क्रोधें उत्पाटिला बळें ॥

अथर्व वेद

आणिता मागुती नेला, आला गेला मनोगती ।
मनासी टाकिलें मार्गें, गतीसी तुळणा नसे ॥
अणुपासोनि ब्रह्मांडाएवढा होत जातसे ।
तयासी तुळणा कोठे, मेरु मंदार धाकुटे ॥
ब्रह्मांडाभोवतें वेढें, वज्रपुच्छें करु शकें ।
तयासी तुळणा कैची, ब्रह्मांडी पाहता नसे ॥
आरक्त देखिलें डोळा, ग्रासिलें सूर्यमंडळा ।
वाढतां वाढतां वाढें, भेदिलें शून्यमंडळा ॥
धनधाव्य पशुवृद्धि, पुत्रपौत्र समग्रही ।
पावती रूपविद्यादी, स्तोत्रपाठें करुनियां ॥
भूतप्रेतसमंथादी, रोगव्याधी समस्तही ।
नासती तूटती चिंता, आनंदे भीमदर्शने ॥
हे धरा पंधरा श्लोकी, लाभली शोभली बरी ।
दुबदेहो निसंदेहो, संख्या चन्द्रकाण्ठगुणें ॥
रामदासी अग्रगण्य, कपिकुळासि मंडणू ।
रामरूपी अंतरात्मा, दर्शन दोष नासती ॥७॥
इति श्रीरामदासकृतं संकटनिरसनं
मारुतिस्तोत्रं संपूर्णम् ॥

* गणपती स्तोत्र *

साष्टंग नमन हे माझे गौरीपुत्रा विनायका ।
भक्तिने स्मरता नित्य आयुःकार्माथ साधती ॥
प्रथम नाव वक्रतुंड दुसरे एकदंत तें ।
तीसरे कृष्णपिंगाक्ष चवथे गजवक्त्र तें ॥
पाचवे श्रीलंबोदर सहावे विकट नाव तें ।
सातवे विघ्नराजेंद्र आठवे धूम्रवर्ण तें ।
नववे श्रीभालचंद्र दहावे श्रीविनायक ॥
अकरावे गणपति बारावे श्रीगजानन ॥
देवनावे अशी बारा तीनसंख्या म्हणे नर ।
विघ्नभित्ती नसे त्याला प्रभो ! तू सर्वसिद्धि ॥
विद्याधर्याला मिळे विद्या धनाधर्याला मिळे धन ।
पुत्राधर्याला मिळे पुत्र मोक्षाधर्याला मिळे गति ॥
जपता गणपतिस्तोत्र सहामासात हे फळें ।
एकवर्ष पूर्ण होता मिळे सिद्धि न संशय ॥
नारदांनी रचिलेले झाले संपूर्ण स्तोत्र हे ।
श्रीधराने मराठीत पठण्या अनुवादिले ॥

‘तुम्हाला पत्थर में काई नहीं लगती। वास्तव में वे धन्य हैं जो शुरू से ही जीवन का लक्ष्य निर्धारित का लेते हैं। जीवन की संस्था होते होते उन्हें बड़ा संतोष मिलता है कि उन्होंने निरुद्देश्य जीवन नहीं जिया तथा लक्ष्य खोजने में अपना समय नहीं गवाया। जीवन उस तीर की तरह होना चाहिए जो लक्ष्य पर सीधा लगाता है और निशाना व्यर्थ नहीं जाता।’

- स्वामी विवेकानंद

* महालक्ष्मी स्तोत्र *

नमस्तेऽस्तु महामाये श्रीपीठे सुरपुजिते ।
शंखचक्रगदाहस्ते महालक्ष्मी नमोऽस्तु ते ॥
नमस्ते गरुडारूढे कोलासुरभयंकरि ।
सर्वपापहरे देवि महालक्ष्मी नमोऽस्तु ते ॥
सर्वज्ञे सर्वरदे देवी सर्वदुष्प्रभयकरि ।
सर्वदुःखहरे देवि महालक्ष्मी नमोऽस्तु ते ॥
सिद्धिबुद्धिप्रदे देवि भुक्तिमुक्तिप्रदायिनि ।
मन्त्रपूते सदा देवि महालक्ष्मी नमोऽस्तु ते ॥
आद्यवत्तरहिते देवि आद्यशक्तिमहेश्वरि ।
योगजे योगसम्भूते महालक्ष्मी नमोऽस्तु ते ॥
स्थूलसूक्ष्ममाहारीदे महाशक्तिमहोदरे ।
महापापहरे देवि महालक्ष्मी नमोऽस्तु ते ॥
पद्मासनस्थिते देवि परब्रह्मस्वरूपिणी ।
परमेशि जगन्मातर्महालक्ष्मी नमोऽस्तु ते ॥
श्वेताम्बरधरे देवि नानालंकारभूषिणि ।
जगत्स्थिते जगन्मातर्महालक्ष्मी नमोऽस्तु ते ॥
महालक्ष्म्यर्चकं स्तोत्रं यः पठेन्नित्यमाग्नः ।
सर्वसिद्धिमाप्नोति राज्यं प्राप्नोति सर्वदा ॥
एककाले पठेन्नित्यं महापापविनाशनम् ।
द्विकालं यः पठेन्नित्यं धन्यधान्यसमन्वितः ॥
त्रिकालं यः पठेन्नित्यं महाशत्रुविनाशनम् ।
महालक्ष्मीर्भवेन्नित्यं प्रसन्ना वरदा शुभा ॥

‘एक हिंदू के नाते मेरा विश्वास है कि, मेरे देश के साथ किया गया अन्याय साक्षात्, ईश्वर का अपमान है, क्योंकि मेरी देश की आराधना ही श्री रामचंद्र की पूजा है और देश की सेवा श्री कृष्ण की उपासना है।’

- अमर शहीद मदनलाल दिग्गा

* नवग्रह स्तोत्र *

जपाकुसुमसंकाशं काश्यपेयं महाद्युतिमब ।
तमोऽरि सर्वपापघ्नं प्रणतोऽस्मि दिवाकरमब ॥ १ ॥
दधिधातुपुष्यारामं क्षीरोदाघ्नं सर्वभयमब ।
नमामि शशिनं सोमं शम्भोर्मुकुटभूषणमब ॥ २ ॥
धरणीगर्भसंभूतं विद्युत्कान्तिसमप्रभमब ।
कुमारं शक्तिहरतं मङ्गलं प्रणमाम्यहमब ॥ ३ ॥
प्रियङ्गुकलिकाश्यामं रूपेणाप्रतिमं बुधमब ।
सौम्यं सौम्यगुणोपेतं तं बुधं प्रणमाम्यहमब ॥ ४ ॥
देवानां च ऋषिणां च गुरुकांचन सन्निभं ।
बुद्धिभूतं त्रिलोकेशं तं नमामि बृहस्पतिं ॥ ५ ॥
हिमकुन्दमृगालाभं दैत्यानां परमं गुरुमब ।
सर्वशस्त्रप्रवक्तां भार्गवं प्रणमाम्यहमब ॥ ६ ॥
नीलाजससमाभासं रविपुत्रं यमाग्रजमब ।
छायामार्तण्डसंभूतं तं नमामि शनैश्चरमब ॥ ७ ॥
अर्धकायं महावीर्यं चन्द्रादित्यविमदनमब ।
सिंहिकागर्भसंभूतं तं राहुं प्रणमाम्यहमब ॥ ८ ॥
पलाशपुष्पसंकाशं तारकाग्रहमस्तकमब ।
रौद्र रौद्रात्मकं घोरं तं केतुं प्रणमाम्यहमब ॥ ९ ॥
इति व्यासमुख्योद्गीतं यः पठेत्सुसमाहितः ।
दिवा वा यदि वा रात्रौ विघ्नशान्तिर्भविष्यति ॥ १० ॥
ननारीनुपाणां च भवेद्दुःस्वप्नानाशनमब ।
ऐश्वर्यमनुलं तेषामारोग्यं पुष्टिर्धनमब ॥
पीडास्तर्करात्रिसमुद्भवाः ।
ताः सर्वाः प्रथमं यांति व्यासो ब्रूते न संशयः ॥
॥ इति श्रीव्यासविरचितं नवग्रहस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥

वन्दे मातरम् ।

वन्दे मातरम् सुजलां सुफलां मलयजशीतलाम् शश्यशमलां मातरम् ।
शुभ्रज्योत्स्ना पुलकितयामिनी फुल्लकुसुमित दुमदल शोभिनी सुहासिनी सुमधुर भाषिणी सुखदां वरदां मातरम् ॥ १ ॥
कोटि-कोटि-कण्ठ-कल-कल-निनाद-कराले कोटि-कोटि-भुजैर्धृत-खरकरवाले, अबला केन मा एत बले ।
बहुबलधारिणी नमामि तारिणी रिपुदलवारिणी मातरम् ॥ २ ॥
तुमि विद्या, तुमि धर्म तुमि हृदि, तुमि मर्म त्वं हि प्राणाः शरीरे बाहुते तुमि मा शक्ति, हृदये तुमि मा भक्ति, तोमारई प्रतिमा गडि मन्दिरे-मन्दिरे मातरम् ॥ ३ ॥
त्वं हि दुर्गा दशप्रहरणधारिणी कमला कमलदलविहारिणी वाणी विद्यादायिनी, नमामि त्वामब नमामि कमलां अमलां अतुलां सुजलां सुफलां मातरम् ॥ ४ ॥
श्यामलां सरलां सुस्मितां भूषितां धरणी भरणी मातरम् ॥ ५ ॥

पसायदान

आतां विश्वात्मके देवे येणे वाग्यझे तोषावे तोषोनि मज घावे पसायदान हे जे खळांचि व्यंकटी सांडो तथा सत्कर्मी रती वाढो भूतां परस्पर पडो मैत्र जीवांचे दुरितांचे तिमिर जावो विश्व स्वधर्म सूर्य पाहो जो जे वांछील तो ते लाहो प्राणिजात वर्षत सकळ मंडळी ईश्वरनिष्ठां मांदियाळी अनवरत भूगंडळी भेटवु भूता चला कल्पतरूचे आरव चेतनाचिंतामणीचे गाव बोलती जे अर्णव पीयूषांचे चन्द्रमंजरे अलांछन मार्तण्ड जे तापहीन ते सर्वाही सदा सज्जन सोयरे होवु किंबहुना सर्व सुखी पूर्ण होवोनि तिहीं लोकी भजिं आदिपुरुषी अखण्डित आणि ग्रंथोपजितीचे विशेषी लोकी इये दृष्टदृष्टविजये होआवेजी येथ म्हणे श्री विश्वेश्वरावो हा होईल दानपसावो येणे बरे ज्ञानदेवो सुखिया झाला

महाराष्ट्र राज्य गीत

जय जय महाराष्ट्र माझा, गर्जा महाराष्ट्र माझा
जय जय महाराष्ट्र माझा, गर्जा महाराष्ट्र माझा ॥१॥
भित्ती न आम्हा तशी मुळी ही गडगडाणाच्या नभा अस्मानाच्या सुलतानीला जबाब देती जिभा सहाद्रीचा सिंह गजतीं शिव शंभू राजा दरी दरीतून नाद गुंजला महाराष्ट्र माझा
जय जय महाराष्ट्र माझा, गर्जा महाराष्ट्र माझा ॥१॥
काळ्या छातीदरी कोरली, अभिमानाची लेणी पोलादी मनगटे खेळती, खेळ जीव घेणी दारीबांच्या उन्हात शिजला निवळाच्या घामाने भिजला

हे हिंदवी स्वराज्य व्हावे हीच श्रीची इच्छा !
महाराऽऽऽऽऽऽ गडपती... गजअश्वपती... भूपती... प्रजापती...
सुवर्णरत्नश्रीपती... अख्यानजागृत... अख्यानवेष्टित... न्यायालंकारमंडित...
शस्त्रास्त्रशास्त्रपारंगत... राजनिधिधुरंधर... प्रौढप्रतापपुंरंज... क्षत्रियकुलावतंस...
सिंहासनाधिपति... महाराजाधिराज... राजाशिवछत्रपती महाराजांचा विजय असो.

* रामभजन *

मेरी चौखट पे चल के, आज चारों धाम आए हैं,
बजाओ ढोल स्वागत में, मेरे घर राम आए हैंःः
कथा सबरी की जैसे जुड़ गई, मेरी कहानी से,
ना रोको आज धोने दो चरण, आँखों के पानी सेःः
बोहोत खुश हैं मेरे आंसू के, प्रभु के काम आए हैं,
बजाओ ढोल स्वागत में, मेरे घर राम आए हैंःः
तुमको पा के क्या पाया है, सृष्टि के कण कण से पूछो,
तुमको खोने का दुख क्या है,
कौशल्या के मन से पूछोःः
द्वार मेरे ये अभाग, आज इनके भाग जागे,
बड़ी लम्बी इंतजारी हुई, रघुवर तुम्हारी तब आई है
सवारीःः

संदेहो आज खुशियों के, हमारे नाम आए हैं,
बजाओ ढोल स्वागत में, मेरे घर राम आए हैंःः
दर्शन पाके ऐ अवतारी, धन्य हुए हैं नेन पुजारी,
जीवन नड्या तूने तारी मंगल भवन अमंगल हारी,
मंगल भवन अमंगल हारीःः
निर्धन का तुम धन हो राघव, तुम ही रामायण हो राघव,
सब दुख हरना अवध, बिहारी मंगल भवन अमंगल हारीःः
मंगल भवन अमंगल हारी, मंगल भवन अमंगल हारीःः

चरण की धूल ले लूँ, मैं मेरे भगवान आए हैं,
बजाओ ढोल स्वागत में, मेरे घर राम आए हैंःः

* शान्तिपाथ *

ॐ ह्रीः शान्तिरन्तरिक्षं शान्तिः,
पृथ्वी शान्तिरापः शान्तिरपोधनः शान्तिः ।
वनस्पतयः शान्तिर्विश्वे देवाः शान्तिर्ब्रह्मा शान्तिः,
सर्व शान्तिः, शान्तिरेव शान्तिः, सा मा शान्तिरेधि
ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः

* दीप मंत्र *

शुभं करोति कल्याणं आरोग्यं धनसंपदा ।
शत्रुबुद्धिविनाशाय दीपज्योतिः नमोऽस्तुते ॥

केव्हा करावा ?

संध्याकाळी सूर्यास्तानंतर घरात किंवा मंदिरात दिवा प्रज्वलित करताना हा मंत्र म्हणावा.नवरात्र, दीपावली किंवा कोणत्याही धार्मिक पुजेदरम्यान दिवा लावताना या मंत्राचा उपयोग केला जातो. मुलांना लहानपणापासून संध्याकाळी दीप प्रज्वलनाची आणि मंत्र पठणाची सवय लावली जाते.

संदर्भ :-

भारतीय संस्कृतीत दिव्याला प्रकाश आणि सकारात्मकतेचे प्रतीक मानले जाते. अंधकार म्हणजे अज्ञान आणि प्रकाश म्हणजे ज्ञान असा भाव आहे. दिव्याचे पूजन म्हणजे देवाची कृपा प्राप्त करून अज्ञान आणि अशुभ गोष्टी दूर करण्याचा एक सुंदर मार्ग आहे. हा मंत्र ज्योतीचे आध्यात्मिक आणि सांसारिक महत्त्व अधोरेखित करतो.

* निद्रा मंत्र *

करचरण कृतं वाक्कायजं कर्मजं वा । श्रवणनयनजं वा मानसं वापराधमब ।
विहितमविहितं वा सर्वमेतत्क्षमस्व । जय जय करुणान्धे श्रीमहादेव शंभो ॥

केव्हा करावा ?

रात्री झोपण्यापूर्वी शांत चित्ताने उच्चारवा. दिवसभराच्या चुकांसाठी पश्चात्ताप व्यक्त करून शांत झोप मिळवण्यासाठी उपयोगी आहे. मुलांना झोपताना हा मंत्र म्हणण्याची सवय लावल्यास त्यांना चांगले संस्कार मिळतात.

संदर्भ :-

भारतीय संस्कृतीत दिवसाची सुरुवात व शेवट ध्यान किंवा प्रार्थनेने करावी, असा संकेत आहे. झोपण्यापूर्वीचा हा मंत्र आत्मशुद्धी, शांतता आणि भगवंताशी जोडणारा मार्ग आहे. यामुळे मनःशांती मिळते आणि दिवसभराच्या दगदगीनंतर सकारात्मक ऊर्जेने झोप पूर्ण होते.

